

NORGES HØYESTERETT

Den 23. desember 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Endresen og Normann i

HR-2014-02514-U, (sak nr. 2014/2101), sivil sak, anke over dom:

A (advokat Thomas Benestad)

mot

B (advokat Amir Hossein Mirmotahari)

DOM:

- (1) Saken gjelder særskilt anke over lagmannsrettens avgjørelse av sivile krav i straffesak, jf. straffeprosessloven § 435. Anken reiser spørsmål om lagmannsretten har gått utenfor partenes påstander når den har lagt til grunn at fornærmede ikke har lidt økonomisk tap i form av tapt arbeidsinntekt som følge av den straffbare handlingen.
- (2) Oslo tingrett avsa 20. september 2013 dom med slik domsslutning:
 - "1. B, født 00.00.1987, dømmes for overtredelse av strl 192 første ledd bokstav b, jfr annet ledd bokstav a), strl § 127 første ledd første straffalternativ, strl § 227 første straffalternativ, strl § 162 første ledd og strl § 326 nr 2, jf strl § 61, strl § 62 første ledd og strl § 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen går i alt 184 – etthundreogåttifire – dager for utholdt frihetsberøvelse.
 2. Han frifinnes for samtlige forhold i tiltalen av 16/4-2013, jf strl § 44.
 3. B, født 00.00.1987, pålegges innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen å betale til A, født 15/2-1974:
 - a) kroner 8 156,- åttehusenetthundreogfemtiseks0/00 – for lidte utgifter
 - b) kroner 500 000,- femhundretusen0/00 – for tapt lønnsinntekt i årene 2010-2012 og
 - c) kroner 150 000,- etthundreogfemtitusen0/00 – i oppreisning."
- (3) B anket til Borgarting lagmannsrett over skyldspørsmålet, straffutmålingen og saksbehandlingen og begjærte ny behandling av de sivile kravene, jf. straffeprosessloven § 434.

- (4) Borgarting lagmannsrett la til grunn at anken gjaldt bevisvurderingen under skyldspørsmålet for tiltalen som gjaldt voldtekt, subsidiært straffutmålingen, samt idømt erstatning og oppreisningserstatning, og avsa 19. september 2014 dom med slik domsslutning:
- "1. B dømmes for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav b, jf. annet ledd bokstav a, samt de forhold som er rettskraftig avgjort ved Oslo tingretts dom 20. september 2013, jf. straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 2 – to – år og 8 – åtte – måneder. Til fradrag i straffen går 212 – tohundreogtolv – dager for utholdt varetekt.**
- 2. B dømmes til å betale erstatning til A med 5 156 – femtusenetthundreogfemtiseks – kroner innen 2 uker fra dommens forkynnelse.**
- 3. B dømmes til å betale oppreisningserstatning til A med 150 000 – etthundreogfemtitusen – kroner innen 2 uker fra dommens forkynnelse."**
- (5) A har anket lagmannsrettens avgjørelse av de sivile krav til Høyesterett. Hun har hovedsakelig gjort gjeldende at lagmannsretten uriktig har lagt til grunn at hun ikke har lidt noe inntektstap. Dersom hun ikke hadde vært utsatt for aktuelle overgrep, ville hun ligget på gjennomsnittlig inntektsnivå for personlige trenere i 2011, og deretter over gjennomsnittet. Skulle man likevel legge til grunn at hun ville hatt en inntjening på gjennomsnittsnivå ville hun fortsatt hatt et inntektstap. Under ankeforhandlingene var forsvarer enig i at A har hatt et inntektstap, men med et lavere beløp enn påstått. A har videre gjort gjeldende at oppreisningserstatningen må settes høyere enn det lagmannsretten har gjort, da det foreligger særlige forhold som tilsier at den veiledende norm for oppreisning i voldtektssaker bør fravikes i denne saken.
- (6) B har hovedsakelig gjort gjeldende at lagmannsrettens vurdering av at det fremsatte kravet ikke er godt nok dokumentert, er korrekt. Det er imidlertid riktig at lagmannsretten har gått utover partenes påstander, jf. tvisteloven § 11-2. B har, både for tingretten og lagmannsretten, akseptert at A har hatt et inntektstap, dog et lavere beløp enn det fremsatte krav. Hva gjelder oppreisningen har lagmannsretten foretatt riktig utmåling, i samsvar med rettspraksis.
- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* er kommet til at lagmannsrettens dom for avgjørelsen av kravet om erstatning for lidt inntektstap må oppheves etter tvisteloven § 30-3 annet ledd bokstav d.
- (8) Det fremgår av anken til Høyesterett sammenholdt med anketilsvaret at domfelte for tingretten og lagmannsretten aksepterte at det for fornærmede var et inntektstap som følge av det straffbare forholdet, men at tapet var lavere enn det som var fremsatt. Dette har også – noe indirekte – kommet til uttrykk i siste setning i første avsnitt på side 14 i lagmannsrettens dom. Ansvar var altså erkjent og også at det forelå et tap. Lagmannsretten har da avsagt dom i strid med tvisteloven § 11-2 første ledd. Utvalget legger til at lagmannsretten under rettsforhandlingene skulle klarlagt for hvilket beløp B erkjente ansvar.
- (9) At avgjørelsen er avsagt i strid med tvisteloven § 11-2 første ledd, må lede til at lagmannsrettens dom oppheves for domsslutningen punkt 2, som er det punktet i domsslutningen som gjelder krav om erstatning for lidt økonomisk tap.
- (10) Saksbehandlingsfeilen som gir grunnlag for opphevelse av ankeutvalget, gjør seg ikke direkte gjeldende for avgjørelsen av oppreisningskravet. Men ved den nye behandlingen av kravet for inntektstap, må det forutsettes at det blir oppnevnt sakkyndige, og at virkningene av voldtekten for A blir klarlagt på en helt annen måte. Selv om oppreisningserstatningen i stor grad er standardisert, kan det ikke utelukkes at det nye avgjørelsesgrunnlaget kan få betydning

også for utmålingen av denne. Det tilsier at også avgjørelsen om oppreisning, punkt 3 i lagmannsrettens domsslutning, må oppheves.

- (11) Ankeutvalget legger til: Lagmannsretten har åpenbart lagt til grunn et annet syn både på tapte inntektsmuligheter og årsaksforhold enn partene. Når det avsies dom på et slikt grunnlag, reiser det spørsmål om hensynet til kontradiksjon er ivaretatt. Videre peker utvalget på at lagmannsretten unnlot å oppnevne sakkyndig til tross for at dette ble begjært, og at den annen part ikke hadde innsigelser mot oppnevning. Når begjæringen om sakkyndig ble frafalt, er det naturlig å se dette på bakgrunn av press fra retten for å få saken opp til det fastsatte tidspunktet. Ankeutvalget bemerker her at det har vondt for å se at det fremsatte kravet kan få en forsvarlig avgjørelse uten medvirkning fra rettsoppnevnt sakkyndig. Utvalget vil også legge til at den begrunnelse som lagmannsrettens har gitt for ikke å tilkjenne erstatning for inntektstap, er alt for snau og bygger på generelle betraktninger som ikke er underbygget nærmere.
- (12) Dommen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 2 og 3, oppheves.

Clement Endresen
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: